

ISSN 2181-5291

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

SCIENTIFIC JOURNAL

№ 2, 2023

www.buxdu.uz

The journal was registered with the certificate № 05-45 on February 25, 2011 at Bukhara Region Press and Information Administration of Uzbekistan Press and Information Agency

According to the resolution №201/3 as of December 26, 2013 of the Presidium of Supreme Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan the journal was included into the list of scientific journals in which scholarly articles on the scientific results of dissertations on Psychology must be published.

Address:

200117, Bukhara city,
K.Murtazoyev street, 11
Bukhara State University
Editorial and publishing
Department
Phone: +998 (94) 837-18-38

**The journal is published 4
times a year**

Website: www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

Jurnal O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasida 2011- yil 25-fevral № 05-45-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2013-yil 26-dekabrda 201/3-sonli qarori bilan psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari ilmiy natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan ilmiy jurnallar ro'yxatiga kiritilgan.

Tahririyat manzili:

200117, Buxoro shahri,
K.Murtazoyev ko'chasi, 11-uy
Buxoro davlat universiteti
"Tahririy-nashriyot" bo'limi
Tel: +998 (94) 837-18-38

**Jurnal 1 yilda 4 marta
chiqadi.**

Website:
www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

Журнал зарегистрирован Бухарским областным управлением агентства печати и информации Республики Узбекистан. Свидетельство № 05-45 от 25.02.2011г.

Журнал включен в список обязательных выпусков ВАК при Кабинете Министров Республики Узбекистан на основании решения ВАК №201/3 от 26 декабря 2013 года для получения учёной степени доктора психологических наук.

Адрес:

город Бухара 200117,
улица М.Икбола, 11
Бухарский государственный
университет
Редакционный отдел
тел: +998 (94) 837-18-38

**Журнал выходит 4 раза в
год.**

Website:
www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL * НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

2-son 2023-yil. * Выпуск 2. 2023 год.

**BOSH MUHARRIR – ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
BAROTOV SH. R.**

Psixologiya fanlari doktori, professor.
Xalqaro Psixologiya Fanlari Akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)
Действительный член (академик) Международной Академии
психологических наук

**ТАНРИР НАУ'АТИ – РЕДАКЦИОННАЯ
КОЛЛЕГИЯ:**

XAMIDOV O.X.

Buxoro davlat universiteti rektori,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor
SHOUMAROV G`.B.

Psixologiya fanlari doktori, professor
UMAROV B.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
KOZLOV V.V. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
MALI'X S.B. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
KOROBENNIKOV I.A. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
KARIMOVA V.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
SAFOYEV N.S.

Psixologiya fanlari doktori, professor
BEKMURODOV M.B.

Sotsiologiya fanlari doktori, professor
KADIROV U.D.

Psixologiya fanlari doktori, professor
JABBOROV A.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
OLIMOV Sh.Sh.

Pedagogika fanlari doktori, professor
JUMAYEV R.G'.

Siyosiy fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD), dotsent

NISHONOVA Z.T.

Psixologiya fanlari doktori, professor
NAZAROV A.M. Psixologiya fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

IBODULLAYEV Z.R.

Tibbiyot fanlari doktori, professor
BEGMATOV A.S.

Falsafa fanlari doktori, professor
HUSEYNOVA A.A.

Falsafa fanlari doktori, professor
MUXAMEDOVA D.G.

Psixologiya fanlari doktori, professor
RUXIYEVA X.A.

Psixologiya fanlari nomzodi, professor
BAROTOVA D.SH.

Psixologiya fanlari doktori, dotsent
AKRAMOV V.R.

Tibbiyot fanlari doktori, dotsent
ZARIPOV G.T.

Texnika fanlari nomzodi, dotsent.

MUHARRIRLAR – РЕДАКТОРЫ:

Usmanova M.N. – psixol.fan.nom., dotsent

Muxtorov E.M. – psixol.fan.nom., dotsent

Raxmatova M.M. – filologiya fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Abuzalova M.K. - filologiya fanlari doktori,
professor

Sobirova D.A. – psixologiya fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD)

**TEXNIK MUHARRIRLAR – ТЕХ.
РЕДАКТОРЫ:**

Ostanov Sh.Sh, Shirinova M.Sh.,
Tilavov M.H.

MAS'UL KOTIB – ОТВ. СЕКРЕТАРЬ

Sayfullayeva N.Z. – pedagogika fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD)

PSYCHOLOGY

SCIENTIFIC JOURNAL

Issue 2: 2023

EDITOR-IN-CHIEF:
BAROTOV SH. R.

Doctor of Psychology, professor, the member (academician) of International Academy of Psychological Sciences

EDITORIAL BOARD:

XAMIDOV O.X.

Doctor of Economic Sciences, Professor,
The rector of Bukhara State University

SHOUMAROV G.B.

Doctor of Psychology, Professor
UMAROV B.M.

Doctor of Psychology, Professor
The assistant of the editor-in-chief

KOZLOV V.V. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

MALIKH S.B. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

KOROBAYNIKOV I.A. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

KARIMOVA V.M.

Doctor of Psychology, Professor

SAFOEV N.S.

Doctor of Psychology, Professor

BEKMURODOV M.B.

Doctor of Sociology, Professor

KADIROV U.D.

Doctor of Psychology, Professor

JABBOROV A.M.

Doctor of Psychology, Professor

OLIMOV Sh.Sh.

Doctor of Pedagogical sciences,
Professor

JUMAEV R.G.

PhD in Political Sciences, Docent

NISHONOVA Z.T.

Doctor of Psychology, Professor

NAZAROV A.M.

PhD of Psychology

IBODULLAEV Z.R.

Doctor of Medical Sciences, Professor

BEGMATOV A.S.

Doctor of Philosophy, Professor

HUSEYNOVA A.A.

Doctor of Philosophy, Professor

MUXAMEDOVA D.G.

Doctor of Psychology, Professor

RUXIYEVA X.A.

Candidate of Psychology, Professor

BAROTOVA D.SH.

Doctor of Psychology, Docent

AKRAMOV V.R.

Doctor of Medical Sciences, Docent

ZARIPOV G.T.

Candidate of technical sciences, Docent

EDITORS:

Usmanova M.N. – Candidate of
Psychology, Docent

Mukhtorov E.M. – Candidate of
Psychology, Docent

Raxmatova M.M. – Doctor of
Philosophy in Philological Sciences

(PhD), Docent

Abzalova M.K. – Doctor of Philological,
Professor

Sobirova D.A. PhD of Psychology

TECHNICAL EDITORS:

Ostanov Sh.Sh, Shirinova M.Sh.,

Tilavov M.Kh.

EXECUTIVE SECRETARY

Sayfullaeva N.Z. – Doctor of Philosophy
in Pedagogical Sciences (PhD)

Hakimova Fazolat Xoshimovna,
Buxoro davlat universiteti, Tarix va yuridik fakulteti,
Psixologiya va sotsiologiya kafedrası o'qituvchisi

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARDA TORTINCHOQLIK FENOMENINING IJTIMOIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik maktab yoshidagi o'quvchilar guruhlarida ijtimoiy psixologik moslashuv shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari va bu jarayonda bolada kechadigan noto'g'ri psixologik rivojlanishlarni zina testi va M.A.Panfilovanning kaktus metodlari xulosalaridan olingan natijalarga ko'ra yani tortinchoqlik, uyatchanlik, jizzakilik, o'jarlik kabilarni psixokorreksiya qilish haqida yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: psixokorreksiya, konstruktiv muloqot, korreksion buzilish, ijtimoiy taraqqiyot, munosabat, agressivlik, o'jarlik, tortinchoqlik, ijtimoiy psixologik moslashuv, qaysarlik, jizzakilik, o'zini moslashtirish, o'zini chetga olish.

ОСОБЕННОСТИ ФЕНОМЕНА ЗАСТЕНЧИВОСТИ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация: В данной статье рассматриваются особенности формирования социально-психологической адаптации в группах младших школьников и выявление пороков психологического развития, протекающих у ребенка в процессе прохождения теста лесенка и М.А. Панфиловой результатам, полученным из выводов о методах кактуса, то есть о психокоррекции таких состояний, как робость, застенчивость, жизнерадостность, упрямство.

Ключевые слова: психокоррекция, конструктивное общение, коррекционное расстройство, социальное развитие, отношение, агрессивность, застенчивость, социально-психологическая адаптация, упрямство, самоадаптация, самоустранение.

FEATURES OF THE PHENOMENON OF SHYNESS IN CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE

Abstract: In this article, the specific features of the formation of social psychological adaptation in groups of students of junior school age and the incorrect psychological development of the child in this process, according to the results obtained from the conclusions of the Zina test and M.A. Panfilova's cactus methods, i.e. shyness, shyness, shyness, It is explained about psychocorrection of stubbornness.

Keywords: psychocorrection, constructive communication, correctional disorder, social development, attitude, aggressiveness, stubbornness, shyness, social psychological adjustment, stubbornness, self-adjustment, self-removal.

Kirish. Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalar rivojlanishi va tarbiyasi – bir butun va uzluksiz jarayon bo'lib, u doimo psixolog, pedagog va ota-onalarning diqqat etiborida bo'lishi zarur. Bola qanchalik muvaffaqiyatli rivojlanayotganligini ijtimoiy taraqqiyot yo'lini egalash jarayonida qanday to'siqlar uchrashi mumkinligini oldindan tushunish malakaviy yondashuvni talab etadi.

Bugungi kunda maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarni har tomonlama rivojlangan, jismonan sog'lom, aqlan yetuk va ma'naviy jihatdan shakllangan qilib voyaga yetkazish dolzarb vazifalardan biri bo'lib kelmoqda. Shuning uchun ham hurmatli prizidentimiz Sh.M.Mirziyoyev “Bolalar bizning kelajagimiz, maktabgacha ta'lim esa ertangi kunga zamindir” deb o'z strategik chiqishlarida aytib o'tganlar. Bolalarni komil inson bo'lib shakllanishida maktabgacha ta'lim va o'rta talim maktablarining o'rni beqiyosdir. Har bir bolaning maktab ostonasiga oyoq qo'yishi bu bir nihoyatda katta hayotiy burilishdir. Mana shu davrdan boshlab bolalikning eng beg'ubor onlariga bir qadar cheklanishlar kirib keladi.

Endi bola oilada nafaqat oilaviy ba'zi burchlarni, vaholanki, uz shaxsi uchun zarur bo'lgan xususiy vazifalarni bajarishi shart davrga o'tadi. Bu bilan uning oiladagi roli bir qarashda kamayganday emas, aksincha ko'paygan bo'ladi. Ya'ni u o'z obro'sini endi nafaqat oila a'zolari o'rtasida, aksincha, jamiyat o'rtasida oila obro'sini o'z shaxsiy harakati bilan himoya qilish davri boshlanadi. Ruhiiy muhiti sog'lom oila a'zosi bo'lgan bolaning birinchi bor maktabga borishi qanchalik hayajonli bo'lmasin bola uchun jiddiy qiynchiliklar tug'dirmaydi. Chunki maktabda o'qituvchi hamma bolalarga bir ko'z bilan qaraydi. Oilada ham bolaga maktabga borganligi munosabati bilan alohida erkatoygga qarash qilmasdan, maktab uning o'zi uchun kerak bo'lgan burch, sifatida qaragan ma'qul. Chunki, mana shunday qaralgandagina bola uy vazifalariga, maktabda berilgan topshiriqlarga shaxsiy burch sifatida qarashga o'rganib boradi.

Kichik maktabgacha yoshdagi bolalardagi tortinchoqlik va uyatchanlik, agar u boshqa odamlarning fikrlariga juda ko'p e'tibor qaratadigan bo'lsa, bolaning ichki holati. Bola atrofidagi odamlarni hukm qilish uchun keraksiz ravishda sezgir bo'ladi. Shu sababli, uning tashqi qiyofasi yoki harakatiga nisbatan tanqidni xavf ostiga qo'yadigan odamlar va vaziyatlardan o'zini himoya qilish istagi. Natijada, bola soyasida qolishga harakat qiladi va uning shaxsiyatiga ortiqcha e'tibor bera olmaydigan munosabatlardan qochadi.

Ajablanarlik erkinlikdan ixtiyoriy ravishda mahrum etish sifatida qaralishi mumkin. Bu qamoqxonaga o'xshaydi, mahbuslar so'z erkinligi, aloqa erkinligi va boshqalar. Aksariyat odamlar, boshqacha qilib aytganda, cheklangan his qilishadi. Ushbu harakatni bajarishdan oldin, biror harakatning mumkin bo'lgan oqibatlarini baholashga imkon beruvchi o'ziga xos tabiiy himoya vositasi. Odatda bolalarda uyatchanlik o'zini past darajaga ko'taradi. Uyatchang bolalar o'zlarining ayrim fazilatlarini yoki qobiliyatlarini qadrlashi mumkinligidan qat'iy nazar, ular asosan o'zini o'zi tanqid qilishadi. Kam o'ziga-o'zi hurmat qilishning sabablaridan biri o'z-o'zidan yuqori talablardir. Ular doimo ular o'zlari talab qiladigan darajadan pastroq.

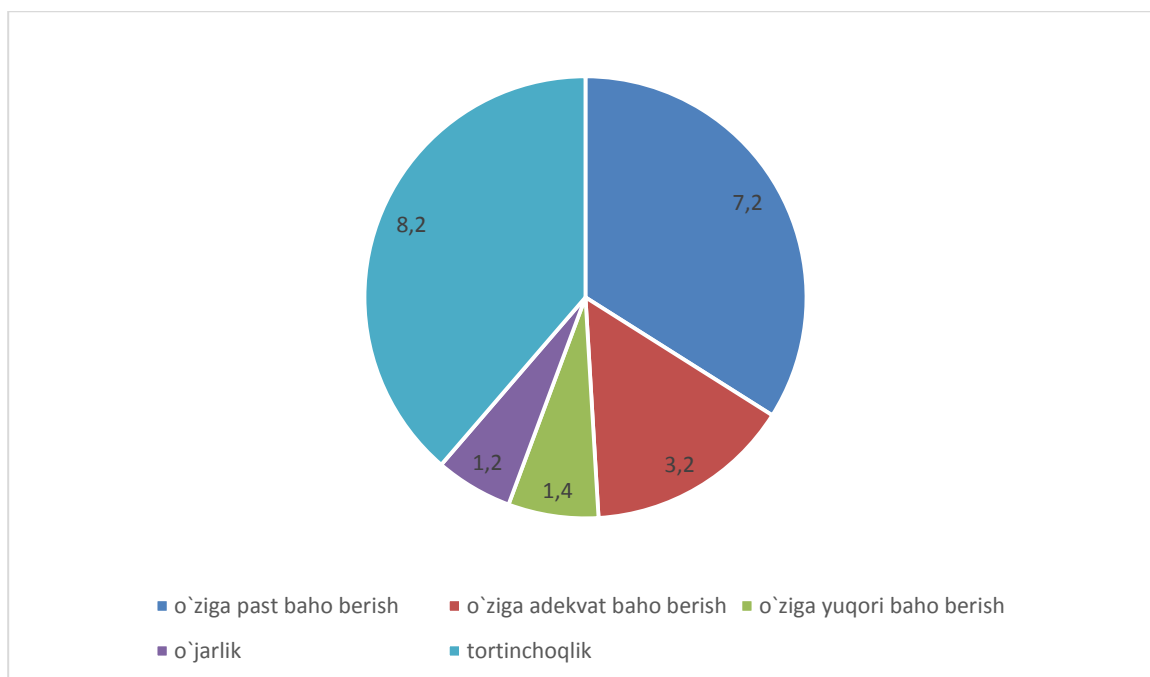
Ota-onalar va bolalarning ideal munosabatlari kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxsiy ahamiyatga ega bo'lishi, o'zlarining ahamiyatiga ishonchni mustahkamlashi kerak. Ba'zi psixologlar uyatchanlik genetik jihatdan shartli deb hisoblashadi. Hayotning birinchi haftalaridan boshlab, bolalar bir-biridan hissiy farq qiladi: ba'zilar yig'layotgan, ruhiy o'zgarishlarga ko'proq moyil. Bunga qo'shimcha ravishda, bolalar dastlab tabiatdagi temperament va aloqalar uchun farq qiladi. Keyinchalik, bu xususiyatlar o'sishi va barqaror yurish-turish uslubiga aylanishi mumkin. Noyob sezgir nerv tizimiga ega bo'lgan bolalar uni butun qalbga qabul qilishadi. Shunga ko'ra, har bir narsaga juda ehtiyotkorlik bilan yondashish va doimiy ravishda qayta tiklanish istagi paydo bo'ladi.

Ijtimoiy tajribani olish genetik jihatdan aniqlangan bir qator xatti-harakatlar modellarini to'liq shakllantirish imkonini beradi. Tabassumni yoqtiradigan bolalar, ko'pincha o'zlariga tabassum qiladilar. Ko'pincha ularning qo'llarida kichkina yoki jim bolalar bilan taqqoslaganda kiyiladi. Uyatchanlikning rivojlanishining boshlang'ich sabablari bolalarning his-tuyg'ulari, shuningdek, bu his-tuyg'ularni muayyan shaxs tomonidan qanday algilandi'gina bog'liq. Agar ota-onalar bolalar bilan muloqot qilishni o'rgatishmasa, ular ehtimol uyatchan bo'lib o'sadi. Bolaning shaxs sifatida shakllanishining dastlabki bosqichlarida uning kattalar bilan muloqoti katta ahamiyatga egadir. U o'ziga baho berishda to'lig'icha uni tarbiya qilayotgan kishilarning fikridan mo'ljal oladi. Ota-onalardagi qo'pollik, keskinlik, bechidamlik kichkina odamchada ma'lum bir ijtimoiy vaziyatlarda tortinish kabi javob reaksiyasini yuzaga keltiradi.

Metod. Shaxs rivojlanish jarayonida turli o'zgarishlarni boshidan o'tkazadi. Turli xarakterga ega bo'lgan obyektiv va subyektiv omillar ta'sirida xususan maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalar xulq atvorida o'zgarishlar, jumladan uyatchanlik, agressivlik, o'jarlik, tortinchoqlik, o'quv jarayonlariga moslasha olmaslik kabi holatlar kuzatiladi. Bu kabi xususiyatlardan uyatchanlik va tortinchoqlik haqida to'xtaladigan bo'lsak, bolalar tabiatini o'rganish maqsadida o'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, uyatchanlik va tortinchoqlik xususiyatlari maktab yoshigacha bo'lgan bolalar(5-6 yosh) va kichik maktab yoshi(1-4 sinflar) davrida ko'proq bo'lishini quyidagi diagramma orqali ham bilib olishimiz mumkin.

Zina metodi birinchidan to'rtinchi sinfgacha bo'lgan bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni aniqlash testidir. Bu test orqali bola o'zidagi imkoniyatlarni, hozirgi ahvolini anglab yetadi. Haqqoniy “Men” bilan, maqsad qo'yganidagi paydo bo'lgan “Men”iga o'zini solishtiradi. Haqqoniy ichki “Men”i bilan orzusidagi “Men”ining mos kelishi bolaning ruhiyatidagi kuchini ifodalaydi. Bolaning o'ziga ishonchi o'z resurslarini to'g'ri baholay olishi orqali shakllanadi. Resurslariga katta baho berish ota-ona tomonidan ortiqcha maqtovlar sababli paydo bo'layotgan bo'lishi mumkin. Resurslariga past baho berish esa, otaona tomonidan bolaga past nazar bilan qarash orqali bo'lishi mumkin. O'qituvchiga ikkala holat ham noqulaylik tug'diradi. O'ziga haqqoniy “Men”idan yuqori baho berayotgan bola va ota-ona o'qituvchini past baho qo'yishda ayblaydi. O'ziga ishonch tuyg'usini paydo qilish uchun haqqoniy “Men”i past bolaga biroz baland baho qo'yishi, uni maqtashi ota-ona tomonidan “bolaga qattiqqo'l bo'lavering” degan talabga ham olib kelishi mumkin. Bolaning o'ziga yaxshi baho berishi o'ziga ishonch, atrofda'gilarining mehri'ga, hurmatiga sazovor ekanligidan

dalolat beradi. O'ziga past baho berish esa, o'zini ayblash, yomon ko'rish, atrofdagilaridan qo'llab-quvvatlashga sazovor bo'lmaslik tuyg'ularini ifodalaydi.

1-rasm. Zina testi va M.A.Panfilovning kaktuz metodi natijalari

Buxoro shahar 7- va 14- sonli o'rta ta'lim maktablari(1-4 sinflar)miqyosida

1. o'ziga past baho berish;
2. o'ziga adekvat baho berish;
3. o'ziga yuqori baho berish.
4. o'jarlik
5. tortinchoqlik

Yuqoridagi ma'lumotlardan ya'ni Zina testi va M.A.Panfilovning kaktuz metodi natijalariga asoslanib uyatchan va tortinchoq bolalarning o'zini o'zi baholashda va boshqalarning baholashlarida farq kuzatiladi. Yana boshqa bir keskin farq bolaning tarbiyachi tomonidan baholanishida namoyon bo'ladi. Uyatchan bo'lmagan bolalarda bunday buzilishlar kam kuzatiladi va anchagina zaif ifodalanadi.

Uyatchan bola – bu shunday bolaki, bir tomondan, boshqa odamlarga yaxshi munosabatda bo'ladi, ular bilan muloqotda bo'lishga harakat qiladi, boshqa tomondan esa o'zini va o'z kommunikativ ehtiyojlarini ko'rsatishni xoxlamaydi, bu o'zaro munosabatlarda kelishmovchilikka olib keladi. Bunday kelishmovchiliklarning sababi uyatchan boladagi o'ziga bo'lgan munosabat xususiyatlariga bog'liqdir. Bir tomondan, bola o'zini-o'zi baholashning yuqori darajasiga ega bo'ladi, o'zini eng zo'r deb hisoblaydi, ikkinchi tomondan esa – boshqa odamlarning, ayniqsa begonalarning o'ziga nisbatan ijobiy munosabatda bo'lishiga ko'zi yetmaydi. Shu sababli ular bilan muloqotda uyatchanlik yanada yorqinroq namoyon bo'ladi. Uyatchan bolaning o'z qadr-qimmatiga bo'lgan ishonchsizligi boshqa odamlar uchun uning shakllanayotgan motivatsion ehtiyoj sohasini berkitib qo'yadi. Hamkorlikdagi faoliyat va mukammal muloqotda bolaga o'z ehtiyojlarini to'laqonli qondirishiga imkon bermaydi.

Uyatchan bolalarning o'ziga bo'lgan munosabati o'zaro hatti-harakatlarning va o'zini baholashning har qanday ko'rinishidagi o'z shaxsiga e'tibor qaratishning yuqori darajasi bilan xarakterlanadi. Bola bajaradigan hamma narsa, go'yoki boshqalar ko'zi bilan baholanadi va bu, uning nazdida o'z shaxsiyatining qadr-qimmatiga xavf soladi. O'z “Men”i haqida yuqori sezuvchanlik ko'pincha hamkorlikdagi faoliyat va muloqot mazmuniga to'sqinlik qiladi. E'tirof va hurmat motivlari, bilimga va ishga doir motivlardan ustun holda, bola uchun hamisha eng asosiysi sifatida namoyon bo'ladi, bu o'z imkoniyatlarini to'liq amalga oshirishga va boshqalar bilan mukammal muloqot qilishga to'sqinlik qiladi. Fe'l-atvori ma'lum bo'lgan yaqin odamlar bilan muloqotda uning sezuvchanligi soya ortiga berkinadi, begonalar bilan munosabatda esa, xulqning himoya shakliga ega holda, yani eng asosiy o'rinda namoyon bo'ladi, bu shakl «o'zidan ketish»,

ba'zan esa «loqaydlik niqobi» deb ataladi. O'zining ojizligidan qattiq tashvishlanish bolani cheklab qo'yadi, gohida unga o'zining eng yaxshi imkoniyatlarini ko'rsatishga, o'z kechinmalarini namoyon etishga imkon bermaydi. Lekin bola atrofdagilarning baholashlarini kutishni to'xtatgan hollarda, boshqa uyatchan bo'lmagan tengdoshlari singari u ham juda ochiq va kirishuvchan bo'ladi.

Natijalar. Uyatchan bolalar ko'pincha yangi munosabatlardagi muammolarni keskin hal qiladilar – ular bunday munosabatlardan kechadilar. Ular rad etilish xavfiga qarshi bormaydilar, yakkalanishni afzal ko'radilar. Ammo odam o'z hayotida muhim munosabatlar bog'lash uchun bu xatarga qarshi borishi lozim. Aslida ko'plab uyatchan bolalar suhbatlashishni va kulishishni xohlaydilar. Sukutli g'azab – ularning jamiyatning iltifotsizligiga qarshi odatiy reaksiyasi, garchi bu iltifotsizlikka o'zlari aybdor bo'lsalar ham.

Bolalarda namoyon bo'layotgan yuqoridagi hissiyotlar bilan birgalikda, hozirgi kunda jamiyatda kam o'rganilgan va shu bilan birga, jamoada ayniqsa bolalar orasida ancha keng tarqalgan tortinchoqlik hissi ham bola shaxsi rivojlanishida global muammo hisoblanadi.

Tortinchoqlik haqida ko'p psixologlar turlicha fikrlar bildirganlar. Masalan Stenford “insonlar oldida namoyon bo'ladigan qurquv” degan bo'lsa ba'zi bir ilmiy lug'atlarda esa berkinish ko'rinmaslik qo'rquv kabilat sifatida kelgan.

Tortinchoqlik hissi bolalarga qattik ta'sir etishi natijasida ular o'zlarini idora qila olmay hatti-harakatida ta'biylik yo'qoladi mimika va ovoz tovushlarida ham o'zgarish paydo bo'ladi. Tortinchoq bolalar jamoa orasida iloji boricha ko'rinmaslikka harakat qilishadi. Do'stlari sinfdoshlari bilan bo'lgan muloqotda o'zini bitta qolipga solib turishi natijasida bunday bolalar sekin asta o'zini odamlardan olib qochadilar. Agar bu holatlar kattalar tomonidan befarq qoldirilsa bola shunday holatda ulg'ayib borsa tortinchoqlik zo'rayib buning oqibatida og'ir nevroz holatiga olib keladi.

Tortinchoqlik hissini boshdan kechirayotgan bolada 3 xil ta'sirlanishni ko'rishingiz mumkin:

1. Tashqi hatti-harakatlarida namoyon bo'layotgan tortinchoqlik
2. Fiziologik alomatlari
3. Hijolat bo'lish va o'zini noqulay his qilish

Xulosa va tavsiyalar. Xo'sh bunday holatda nimalar qilishimiz mumkin masalan: bolalar bilan psixokorreksiya metodlarini amalga oshirish bilan birgalikda to'g'ri muloqot ko'nikmalarini shakillantirish, bolalarda atrofdagi odamlarga nisbatan qiziqish uyg'otish, kattalar ya'ni ota - onasi bilan birgalikda o'qituvchi va tarbiyachilari ham bolaning muloqotga kirishuvchanligini rivojlantirish uchun hamkorlikda harakat qilishlari ayni muddaodir. Bolaning erishgan muvaffaqiyatini sezish, sinfdagi xayrixoh munosabatlarni yaratish, o'zaro yordamni rag'batlantirish, shaxsiy namuna bilan o'ziga tortish, kichik yoshdagi o'quvchilar bilan do'stona muloqot usulini qo'llash orqali bolalarda moslashuvchanlik xususiyatlarini shakillantirib borishimiz mumkin. Bolalarda moslashuvchanlikni shakillantirishda psixokorreksiya metodlarining ham o'rni katta. Psixokorreksion tadbirlar rivojlanishdagi og'ishlarni to'g'rilashga yo'naltirilgan va bu usuldan asosan bolalar, o'quvchilar va o'smir yoshlarda qo'llanilyapti. Bolaga o'tkaziladigan har qanday psixologik ta'sir faqatgina ortda qolgan bosqichni korreksiya qilishgagina qaratilgan bo'lmay, ortda qolishni oldini olishga, uyg'un rivojlanishga yo'l ochishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Umuman olganda, korreksion rivojlantiruvchi dastur 3 ta vazifani bajarishi lozim:

1. Korreksion buzilish va ortda qolishni tuzatish.
2. Profilaktik –buzilish va ortda qolishni oldindan aniqlash.
3. Rivojlantiruvchi-taraqqiyot mazmunini boyitish, optimallashtirishga qaratilganlik.

Shu 3 ta dasturni birgalikda olib borilishi kutilgan natijalarni berishi mumkin.

Psixokorreksiya ham keng tarmoqli bo'lib o'z ichiga art terapiya, musiqa terapiya, o'yin terapiya, ertak terapiya, psixogimnastika kabilarni oladi. Hozirgi kunda asabiy, o'ziga ishonmaydigan, qo'rqq, xavotirligi kuchli bo'lgan, urushqoq, nutqida nuqsoni bor bo'lgan bolalar bilan ishlashda ularda bu jarayonlarni koreksiya qilishda ertak terapiyadan keng qo'llanilmoqda va bu usul ijobiy tomonga o'z foydasini ko'rsatmoqda. Bu usulni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida va boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar uchun ham keng targ'ib qilinsa foydadan xoli bo'lmas edi. Chunki bolalarning asosiy vaqti maktabgacha ta'lim tashkilotlarida va maktabda o'tadi.

Maktabgacha ta'lim ped tarbiyachilari va o'qituvchi, ota –onalar uchun mashhur chet el psixologlari N.I Kazlov, I.V Vachkov va boshqalar tomonidan ertak terapiya to'plamlari chiqarilgan va bunday to'plamlarda tirnoq tishlaydigan, shirinlikxo'r, enurez(siyg'oq), ichi qotadigan, gap qaytaradigan, televizor ko'p ko'radigan, qo'l so'rish, o'jar, nerv kasalliklari bor bolalarda ulardan bunday odatlarini korreksiya qiluvchi hikoyalar jamlangan.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. “Milliy Taraqiyot yo‘limizni qatiyat bilan davom ettirib,yangi bosqichga ko‘taramiz”(Toshkent Uzbekiston 2019y).
2. G‘oziyev E.Yosh davrlar psixologiyasi, Toshkent, 2010 y.
3. Barotov Sh.R. Psixologik xizmat, Toshkent, 2018 y.
4. Anastazi A. Differentsialnaya psixologiya M,: EKSMO-Press,-2001.
5. Vachkov I.V.Skazkoterapiya(razvitiye samosoznaniya cherez psixologicheskuyu skazku) 2007g
6. Barotov Sh.R.Psixologik xizmat, Toshkent, 2018 y.
7. Hakimova Fazolat Khoshimovna Психические и эмоциональные состояния у детей. Вестник 23 (79), 358-361.
8. Hakimova Fazolat Khoshimovna Психология: происхождение и структура научного факта. Вестник интегративной психологии 19 (2), 115-119.
9. Hakimova Fazolat Khoshimovna Мактабгача ёшдаги болаларнинг ижтимоий психологик мослашув шакилланишида психоккорекция методларининг турли Психология илмий журналы 4 (5), 128-130.
10. Hakimova Fazolat Khoshimovna Мактабгача ва кичик мактаб ёшидаги болаларда мослаша олмасликнинг турли курашларини психологик хусусиятлари. “Тафаккур ва талқин” 5 (2), 776-779.
11. Hakimova Fazolat Khoshimovna Бола шахсининг шакилланишида оиланинг урни “Тафаккур ва талқин” 3 (2), 452-455.

Korrupsiyaning psixologik asoslari ko‘p jihatdan o‘zaro almashish kabi jarayonlarga asoslanadi, bu o‘zaro ta’sir simmetriyasini anglatadi, masalan, odam o‘zini xizmat ko‘rsatgan yoki biror narsada yordam bergan bo‘lsa. O‘zini majburiy his qiladi va o‘zaro munosabatda bo‘lish ehtimoli ko‘proq nosimmetrik holat. Shuningdek, ma’lumot guruhining me’yorlariga rioya qilish istagi, qabul qilish va qo‘llab-quvvatlashga bo‘lgan ishonch tajribasiga hissa qo‘shadi, tashvishlarni kamaytiradi; an’analarni xulq-atvor va munosabatlarning tushunarli barqaror namunalari sifatida kuzatish istagi bo‘ladi. Misol uchun, davolovchi shifokorlarga pul taklif qilish, odatda, hech qanday majburlash va tovlamachiliksiz amalga oshiriladi-shunchaki “bu odatiy hol”.

Asosiy qism. Ushbu masala bo‘yicha olimlarning ishlarini bayon qilar ekan, shuni ta’kidlash kerakki, ko‘plab mualliflar mansabdor shaxslarning korrupsion xatti-harakatining shaxsiy determinantlarini topishga va savolga javob berishga harakat qilishdi: korrupsion mansabdor shaxslarning xatti-harakatida hal qiluvchi omil nima-tashqi omillar yoki shaxsiyatning ichki xususiyatlari. Buzuq xulq-atvorda, boshqa har qanday xatti-harakatlarda bo‘lgani kabi, shaxsning individual psixologik fazilatlarini, masalan, munosabatlar, qadriyat yo‘nalishlari, temperament va boshqalar namoyon bo‘ladi. Masalan, O.V.Vannovskaya buzluq shaxs shakllanishiga asos bo‘lgan shaxsiyat shakllanishining besh darajasini belgilaydi(4):

1. *Ma’no va qadriyatlar darajasi.* Shaxsning bu turi uchun xulq-atvorning ma’no hosil qiluvchi komponenti-boylik olish. Shaxs yo‘nalishining mazmuniy tomonini tashkil etuvchi va uning voqelikka munosabatining ichki asosini ifodalovchi hayotiy ideallar va qadriyat yo‘nalishlari buzluq shaxs uchun ma’naviy emas, balki moddiy qadriyatlar ustunligiga tushiriladi.

2. *Kognitiv-axloqiy daraja.* Bu darajaga axloqiy xulq-atvor munosabatlari kiradi. Axloqiy xulq-atvorni belgilovchi omillarga individual munosabatlarning ustunligi bilan korrupsiyaga qarshi barqarorlik eng yuqori bo‘ladi, chunki bu munosabatlar individual xatti-harakatlar normalari hisoblanadi. Ular inson xatti-harakatlaridagi eng barqaror xususiyatlarni ifodalaydi. Axloqiy yoki ijtimoiy determinantlarning ustunligi bilan korrupsiyaga qarshi qarshilik past bo‘ladi, chunki bu yerda u atrofdagi jamiyatning axloqi va munosabatlariga asoslanadi.

3. *Emotsional daraja.* “Hayotdan, kasbdan, shaxsiy maqomdan va o‘ziga bo‘lgan munosabatdan qoniqish”ni nazarda tutadi. Hayotda qoniqish darajasi qanchalik yuqori bo‘lsa, korrupsiyaga qarshi qarshilik shunchalik yuqori bo‘ladi va aksincha. Kasb-hunardan qoniqish, shaxsiy maqomdan qoniqish va korrupsiyaga qarshi qarshilik darajasi haqida ham shunday deyish mumkin.

4. *Tartibga solish darajasi* nazorat o‘chog‘ining ko‘rsatkichi bilan bog‘liq bo‘lib, bunda shaxsning o‘z hayotini boshqarish manbasini asosan tashqi muhitda yoki o‘zida ko‘rishga moyilligi tushuniladi. U o‘z hayotidagi voqealar uchun javobgarlikni o‘z zimmasiga olishi kerak. Tashqi boshqaruv markazi bilan barcha mas’uliyat tashqi omillarga (boshqa odamlar, tasodifiy, atrof-muhit va boshqalar) yuklanadi. Tadqiqotlarga ko‘ra, korrupsiyaga uchragan shaxs tashqi nazorat o‘chog‘iga ega bo‘lsa, korrupsiyaga qarshi yuqori qarshilik ko‘rsatadigan shaxs ichki nazorat o‘chog‘iga ega.

5. Xulq-atvor i darajasi javobning ikkita asosiy turi bilan bog‘liq: impulsiv va aks ettiruvchi. Impulsiv tip bilan tashqi ogohlantirishlarga reaksiya o‘z-o‘zidan, hissiy va reaksiyaning refleksi turi bilan insonning harakatlari vaziyatni mantiqiy tahlil qilish orqali amalga oshiriladi. Tadqiqotda olingan ma’lumotlar O.V.Vannovskayaning ta’kidlashicha, yetakchi impulsiv reaksiya turiga ega bo‘lgan odam buzluq harakatlarga ko‘proq moyil bo‘ladi va kamroq darajada-refleksi tur.

Yuqoridagi ma’lumotlarga asoslanib, buzluq shaxsning psixologik portretini taklif qilamiz. “Bu quyidagilar bilan tavsiflanadi: moddiy ne’matlarni qo‘lga kiritish orqali hayotni tushunish, baxtning ko‘rsatkichi sifatida hashamatga intilish, ongsiz motivatsiya va axloqiy xulq-atvorning tabaqalanmagan tuzilishi, hayotdan qoniqishning past darajasi, o‘ziga salbiy munosabat va o‘zini o‘zi qadrlamaslik, tashqi boshqaruv o‘chog‘i, impulsiv javob turi”.

Buzluq xulq-atvorni psixologik jihatdan aniqlash ikki guruh shartlar-shaxsiy va ijtimoiy ta’sirga bog‘liq. Ijtimoiy shartlar-bu buzluq xavfli xatti-harakatni qo‘zg‘atadigan, befarqlik bilan ifodalaydigan yoki ma’qullaydigan shaxsdan tashqari psixologik sharoitlar. Shaxsiy shartlar-bu

xodimning shaxsiyatining o‘ziga xosligi, uning turli sohalarida deformatsiyalar va nuqsonlar mavjudligi, shaxsiy psixologik xususiyatlar, buzuq xatti-harakatlarni belgilaydi.

Agar moddiy tartib qadriyatlar ustun bo‘lib qolsa, har qanday narxda boyib ketish istagi, shuningdek, shaxsiy yutuqlardan norozilik va hayotning ma’lum bir daqiqasida o‘zini past baholasa, bu buzuq intilishlarning shakllanishiga olib kelishi mumkin. Ularni amalga oshirish epizodlari: “O‘z-o‘zini tartibga solish”- bu buzuq xulq-atvorni hissiy o‘zini o‘zi boshqarish darajasi past bo‘lgan, impulsiv, reaktiv, maqsadni qo‘yish darajasi past bo‘lgan adamlarda osonroq shakllanadi deb taxmin qilinadi. O‘z-o‘zini hurmat qilishning boshqa odamlarning bahosi bilan mos kelmasligi, kelajak rejalarida noaniqlik. Bunday odamning aniq maqsadlari yo‘q, uning hayotiy tamoyillari noaniq, u “hayot oqimi bilan boradi” va lahzalivaziyatlarga o‘ylamasdan munosabatda bo‘ladi, natijada u qiyin vaziyatlarga tushib qoladi. Bu odamning korrupsiyaga qarshi chidamliligi past.

Shuni alohida ta’kidlash kerakki, qadriyat-bu shaxsning hayoti va amaliy munosabati bo‘lib, u uchun muhim, muqaddas bo‘lgan, ijtimoiylashish jarayonida jamiyat qadriyatlarini o‘zlashtirish, aks ettirish, baholash orqali shakllanadi, mos yozuvlar guruhlar va insonning strategik hayotiy maqsadlari va dunyoqarashining umumiy ko‘rsatmalari sifatida e’tirof etilgan qadriyat yo‘nalishlarida aks etadi (3).

Agar mutaxassis yoki davlat xizmatchisiga kasbiy o‘rish zarur bo‘lsa, har qanday holatda ham qimmatbaho mashina, uy va hokazolarga ega bo‘lish istagidan shaxsiy rivojlanish ustunlik qilsa, qadriyatlar ierarxiyasida adolat tartib, ezgulik birinchi o‘rinda turadi. Uning yuqori nisbati bilan professional faoliyati hech qanday imkoniyat bo‘lmaydi. Ammo qadriyatlar va natijada qiymat yo‘nalishlari jamiyat ta’sirida shakllanganligi sababli, bugungi kunda biz qiymat yo‘nalishlarining moddiy iste’molga to‘liq o‘zgarishi haqida gapirishimiz mumkin. Teleyulduzlarning go‘zal hayoti, go‘zallik, muhabbat, hurmat, salomatlik orzulari o‘rnini bosuvchi tovarlarinixarid qilishni rag‘batlantiradigan reklama oqimi, davlatning fuqarolarning axloqiy tarbiyasidan uzoqlashishi-bularning barchasi pragmatik sinfning shakllanishiga olib keladi egoist iste’molchilardir(5).

Shuningdek, yana bir psixolog-hodisa-ijtimoiy ma’lum ierarxiyalarda shaxsning yutuqlari va mavqeyidan norozilik tufayli ruhiy stressning bir turi(shakli) sifatida tushuniladigan ijtimoiy umidsizlik haqida gapirish kerak. Eng yaxshisiga e’tibor qaratish, o‘zini aqlliroq, chiroyliroq, boyroq va muvaffaqiyatroq bo‘lganlar bilan solishtirish inson tabiatidir. Bu har doim sog‘lom jamiyatda yashovchi shaxsni o‘qishga, uning jismoniy shakli va farovonligini kuzatishga, ishlashga, ya’ni agar orzular, maqsadlar, hatto eng aql bovar qilmaydigan narsalarga ham hamma uchun mavjud bo‘lgan vositalar bilan erishish mumkin bo‘lsa, ijtimoiy umidsizlik paydo bo‘lmaydi.

Moddiy qadriyatlar ustuvor bo‘lib, odam xudbinlik motivlari shakllantirish jarayonini boshlaydi. Motiv, motivatsiyadan farqli o‘laroq, xulq-atvor subyektining o‘ziga tegishli bo‘lgan narsa, uning muayyan harakatlarni rag‘batlantiradigan barqaror shaxsiy mulkidir. Masalan, kognitiv motiv odamni doimiy ravishda o‘qishga, o‘quv seminarlarida qatnashishga, o‘quv dusturlarini tomosha qilishga undaydi. Bolalik va o‘smirlik davrida motivlarning shakllanishiga oilaviy tarbiya katta ta’sir ko‘rsatadi, ya’ni bolada qanday qiziqishlar paydo bo‘lgan, qanday dunyoqarash shakllangan, qanday moyillik, e’tiqod va ideallik shakllangan.

Yoshi bilan, muhim shaxslar, mos yozuvlar guruhlar, ijtimoiy harakatlar va boshqalar ta’siri ostida motivlar o‘zgarishi, yo‘qolishi va shakllanishi mumkin. Motivning, shu jumladan xudbinning shakllanishi juda uzoq vaqt talab qilishi mumkin va har doim ham odamning o‘zi tomonidan amalga oshirilmaydi. Avvaliga fikr tug‘iladi (masalan, ” hamma pora oladi., ehtimol men...”), aks ettirish, natijani taqdim etish, uni qanday amalga oshirish haqida o‘ylashga aylanadi, bu aslida korrupsion harakatni rejalashtirish va tayyorlashga olib keladi va to‘g‘ri vaqtda u amalga oshiriladi.

Olingan natija “qoniqish-norozilik” nisbati bo‘yicha baholanadi, bu yerda bir”miqyosda”-olingan moddiy resurslar va inson ular nimani olishni xohlaydi, ikkinchisida-ta’sir qilish qo‘rquvi(tashqi moyillik) uyat, pushaymonlik (ichki moyillik). Korrupsiyaga oid jinoyatlar fosh etilishi statistik ma’lumotlariga qaraganda, jazodan qo‘rqish darajasi past.

Binobarin, agar ichki moyillik zaif bo‘lsa, u nihoyat psixologik himoya mexanizmlarini yoqish bilan “tugaydi”, xususan, psixologiyada “odam tomonidan uning istaklari va harakatlarini, haqiqiy sabablarini oqilona tushuntirish” deb tushunilgan. Ularning ildizi mantiqsiz ijtimoiy yoki

Мундарижа/Содержание/Contents

№		bet
		стр
		page
1	<i>Atabaeva Nargis Batirovna</i>	3
	Altruizm va emotsional intellekt	
	Альтризм и эмоциональный интеллект	
	Altruism and emotional intelligence	
2	<i>Bo'tayev Ulug'bek Abdusattorovich</i>	8
	Harbiy xizmatchilar faoliyatida frustratsiya namoyon bo'lishining psixodiagnostikasi	
	Психодиагностика проявления фрустрации в деятельности военнослужащих	
	Psychodiagnostics manifestation of frustration in the activities of military personnel	
3	<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	13
	Deviant xulq-atvorli o'smirlarda o'z joniga qasd qilish (suitsid) ijtimoiy muammosi	
	Социальная проблема самоубийства у подростков с девиантным поведением	
	The social problem of suicide in adolescents with deviant behavior	
4	<i>Sobirova Dilafruz Abduruziqovna</i>	18
	Тиббиёт ходимларида касбий компетентлик омилларини ривожлантиришнинг илмий-услубий асослари	
	Научно-методические основы развития факторов профессиональной компетентности медицинских работников	
	Scientific-methodical basis of development of professional competence factors in medical staff	
5	<i>Qabulov Qosimboy Pirjonovich</i>	22
	"Kasb" va "kasb tanlash" masalalariga doir yondashuvlarning xilma xilligi	
	Разнообразие подходов к профессии и выбору профессии	
6	<i>Xўжаев Фарид Абдухалилович</i>	26
	Ижтимоий идентикликнинг турлари ва тузилиши	
	Типы и структура социальной идентичности	
7	<i>Ganjiev Feruz Furqatovich, Dosov Ismat Ubaydulloyevich</i>	30
	Kompyuter o'yinlariga tobe o'smirlarni o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	
	Особенности исследования подростков, зависимых от компьютерных игр	
8	<i>Ibaydullayeva Umida Rustamjonovna</i>	37
	O'smirlik davridagi farzandlarda yuzaga keladigan inqirozli vaziyatlarning nazariy jihatlar	
	Теоретические аспекты кризисных ситуаций, возникающих у детей подросткового возраста	
	Theoretical aspects of crisis situations occurring in adolescent children	

9	<i>Kudratov Akmaljon Ibodillayevich</i>	42
	Shaxsda ma'naviy ehtiyojlarni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik modeli	
	Социально-психологическая модель формирования духовных потребностей у человека Socio-psychological model of formation of spiritual needs in person	
10	<i>Maxmudova Zulfiya Mexmonovna</i>	49
	Socio-psychological factors of the employee's professional competence	
	Социально-психологические факторы профессиональной компетенции работника Xodimlarning kasbiy kompetensiyasining ijtimoiy-psixologik omillari	
11	<i>Mo'minova Dilrabo Murodillayevna</i>	56
	Xorij psixologiyasida delinkvent xulq muammosining o'rganilishi	
	Изучение проблемы делинквентного поведения в зарубежной психологии Study of the problem of delinquent behavior in foreign psychology	
12	<i>Otamuratov Rustam Uskanovich, Otamuratova Sarvinoz Abdurazakovna, Ochilova Muxlisa</i>	61
	Internetga qaram o'smirlar hissiy intellektining psixologik xususiyatlari	
	Психологические характеристики эмоционального интеллекта интернет-зависимых подростков Psychological characteristics of emotional intelligence of internet dependent adolescents	
13	<i>Saribayeva Umida Sattarovna</i>	67
	Men-shaxsiyat konsepsiyasida gender rollarini va ijtimoiy maqomini aniqlash	
	Определение гендерных ролей и социального статуса в концепте личности Determination of gender role and social status in the concept of personality	
14	<i>Shamshetova Anjim Karamaddinovna</i>	71
	Orolbo'yi mintaqasi aholisiga psixologik xizmatni tashkil etish masalalari	
	Вопросы организации психологической службы для населения региона Приаралья Issues of organization of psychological services for the population of the Aral sea region	
15	<i>Soatov Asadulloh Jabborovich</i>	76
	So'zlarni yod olishda TOG usullardan foydalanishning metodik ahamiyati	
	Методологическая значимость использования ПОГ-способа записи слов Methodological significance of using the TOG method in recording words	
16	<i>Shoumarov G'ayrat Baxromovich, Umarova Zarnigor Rahmatillo qizi</i>	81
	O'smirlarda oilaviy nizolar to'g'risida ijtimoiy tasavvurlarning shakllanishi	
	Формирование у подростков социальных представлений о семейных конфликтах The formation of social ideas about family disputes in adolescents	
17	<i>Urinova Latofat Shovkatovna</i>	90
	Talabalarda diqqat va idrok sifatlarini uyg'un rivojlantirishning metodik ahamiyati Методическая значимость гармоничного развития у студентов качеств внимания и восприятия	

	Methodological significance of harmonious development of attention and perception qualities in students	
18	<i>Sobirova Dilafruz Abduroziqovna, Xasanova Dinara Murodovna</i>	94
	Tibbiy psixologik bilimlarni o'zlashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	
	Особенности овладения медико-психологическими знаниями Specific characteristics of the assessment of medical psychological knowledge	
19	<i>Жабборов Азим Мейликулович</i>	100
	Психологияни илмий ўрганиш – ўзликни англашнинг муҳим омили	
	Научное изучение психологии – важный фактор осознания идентичности Scientific study of psychology is an important factor of self-understanding	
20	<i>Жураев Воҳиджон Мухаммедович</i>	104
	Спортчи даъвогарлик даражасининг психологик хусусиятларини эмпирик ўрганиш натижалари	
	Результаты эмпирического исследования психологических характеристик уровня притязаний спортсменов The results of the empirical study of the psychological characteristics of the level of claims of athletes	
21	<i>Каримова Гулнора Омонилаевна</i>	111
	Методические особенности психодиагностики социальной адаптивности студентов с нарушением слуха	
	Eshitishda nuqsoni bo'lgan talabalarning ijtimoiy moslashuvchanligi psixodiagnostikasining metodik xususiyatlari Methodological features of psychodiagnosis of social adaptability of students with hearing impairment	
22	<i>Karimova Muhayyo Hasanovna</i>	116
	Harbiy ta'limdagi talabalar bilan ishlashda psixologik aspektlarning ustunligi	
	Приоритет психологических аспектов в работе со студентами в военном образовании Priority of psychological aspects in working with students in military education	
23	<i>Қаршиева Дилафруз Суюновна</i>	121
	Педагогик касбий етуклик ва ижтимоий–психологик компетентликнинг алоқадорлиги	
	Взаимосвязь педагогической профессиональной зрелости и социально-психологической компетенции The relationship of pedagogical professional maturity and social-psychological competence	
24	<i>Кўзиев Ойбек Чўлиевич</i>	125
	Шахс ижтимоийлашувида лидерлик хусусиятларининг ўрни	
	Роль лидерских характеристик в личностной социализации Role of leadership characteristics in personal socialization	
25	<i>Мираширова Наргиза Анваровна</i>	131
	Талаба-психологлар ижтимоий-психологик портретини ўрганишда кадриятларнинг ўрни	
	Роль ценностей в изучении социально-психологического портрета студентов-психологов The role of values in studying the socio-psychological portrait of psychological students	

26	<i>Нурымбетова Эльмира Жумамуратовна</i>	138
	Профессионально важные качества современного психолога	
	Professional qualities of the modern psychologist	
	Zamonaviy psixologning professional muhim sifatlari	
27	<i>Ориббоева Дилафрўз Дадамирзаевна</i>	144
	Бўлажак педагогларда ижтимоий компетентликни ривожлантиришда психологик тренинглардан фойдаланиш	
	Использование психологического тренинга при формировании социальной компетентности будущих педагогов	
	Using psychological training in forming the social competence of future teachers	
28	<i>Рўзиев Умар Музафарович</i>	149
	Ўспиринларда хавотир ва ижтимоий фобия ривожланиши билан боғлиқ холатларнинг диагностикаси	
	Диагностика состояний, связанных с развитием тревоги и социальной фобии у подростков	
	Diagnostics of conditions related to the development of anxiety and social phobia in adolescents	
29	<i>Саттарова Шахнозахон Кўчқаровна</i>	155
	Бўлажак ўқитувчиларнинг позитив фикрлашига таъсир қилувчи омиллар	
	Факторы, влияющие на позитивное мышление будущего педагога	
	Factors influencing the positive thinking of the future teacher	
30	<i>Улугова Шаҳлола Муслиддиновна</i>	160
	Тадбиркор аёлларнинг янги меҳнат турига мослашувининг ўзига хослиги	
	Специфика адаптации женщин-предпринимателей к новому виду труда	
	Specificity of adaptation of entrepreneurial women to a new type of labor	
31	<i>Sayitova Umida Hikmatillo qizi</i>	164
	Anonim muloqot internetga qaramlik belgisi sifatida	
	Анонимное общение как признак интернет-зависимости	
	Anonymous communication as a sign of internet dependence	
32	<i>Файзиев Зоҳиддин Ҳасанбоевич</i>	169
	Раҳбар фаолиятига таъсир этадиган стрессорларнинг блокли-чизмаси	
	Блок-схема стрессоров, влияющих на лидерскую деятельность	
	Block scheme of stressors affecting the performance of the leader	
33	<i>Холмуротова Шохиста Мирзалиевна</i>	173
	Аёлларда девиант ҳуққ-атвор шаклланишининг психологик диагностикаси	
	Психологическая диагностика формирования девиантного поведения у женщин	
	Psychological diagnosis of deviant behavior formation in women	
34	<i>Ҳамидов Амирхон Аҳмаджонов</i>	179
	Хизматга чақирилувчилар ва ёшларнинг армияда хизмат қилишга психологик чидамлилигини ошириш	
	Повышение психологической устойчивости призывников и молодежи к службе в армии	
	Increasing the psychological resistance of conscripts and young people to serve in the army	
35	<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	184
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida intellektual taraqqiyot omillari namoyon etilishining o'ziga xos xususiyatlari	
	Особенности проявления факторов интеллектуального развития у учащихся начальных классов	

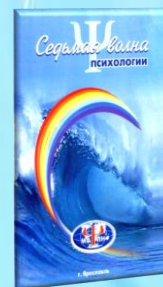
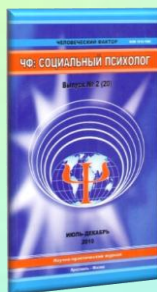
	Specific characteristics of demonstration of intellectual development factors in primary class students	
36	<i>Axrorov Voris Yunusovich</i>	189
	Talabalar psixologik salomatligini ta'minlashga yo'naltirilgan psixologik xizmatni takomillashtirish	
	Совершенствование психологической службы, направленной на обеспечение психологического здоровья студентов	
	Improvement of psychological services aimed at ensuring the psychological health of students	
37	<i>Djuxonova Noxida Xayotjonovna</i>	197
	O'zbek va qirg'iz qizlarni oilaga tayyorlashda etnik stereotiplar va psixologik ustanovkalarini determinantlari	
	Детерминанты этнических стереотипов и психологических установок в подготовке узбекских и киргизских девушек к семье	
	Determinants of ethnic stereotypes and psychological attitudes in the preparation of uzbek and kyrgyz girls for a family	
38	<i>Mamajonova Shoxista Kamoldinovna</i>	200
	Ota-ona va farzand o'rtasidagi munosabatlar o'smirlik davrida addiktiv xulqni shakllantiruvchi omil sifatida	
	Отношения родителей и ребёнка как фактор формирования аддиктивного поведения в подростковом возрасте	
	Relationship between parents and child as a factor forming addictive behavior during adolescence	
39	<i>Melixonov Baxtiyorxon Vosixon o'g'li, Ro'ziqulov Faxriddin Rasulovich</i>	205
	Yoshlarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологическая характеристика воспитания молодёжи на основе национальных ценностей	
	Social-psychological characteristics of youth education on the base of national values	
40	<i>Mo'minov Davronjon Marifjon o'g'li</i>	211
	Jamiyatda psixologik manipulyatsaga bo'lgan munosabatlar va uni inson hayotidagi o'rni	
	Отношение к психологической манипуляции в обществе и её роль в жизни человека	
	Attitudes to psychological manipulation in society and its place in human life	
41	<i>Hakimova Fazolat Xoshimovna</i>	216
	Kichik maktab yoshidagi bolalarda tortinchoqlik fenomenining ijtimoiy psixologik xususiyatlari	
	Особенности феномена застенчивости у детей младшего школьного возраста	
	Features of the phenomenon of shyness in children of primary school age	
42	<i>Hayitov Oybek Eshboyevich, Kabulova Saboxat Baxodirovna</i>	221
	Shaxs professional shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar guruhi va ularning psixologik xususiyatlari	
	Группа факторов, влияющих на профессиональное становление личности, и их психологическая характеристика	
	The group of factors affecting personal professional formation and their psychological characteristics	
43	<i>Tadjibaeva Shaxista Mamatqulovna</i>	227
	Sport faoliyatida agressiv xulq-atvor muammosining korrelyatsion tahlili	

	Корреляционный анализ проблемы агрессивного поведения в спортивной деятельности	
	Correlation analysis of the problem of aggressive behavior in sports activity	
44	<i>Абдукадилова Лаура Юльбарсовна</i>	232
	Қийин хаётий вазиятда қолган талабалар копинг-хулқини ўрганишга доир илмий-назарий ёндашувлар	
	Научно-теоретические подходы к изучению копинг-поведения студентов в трудной жизненной ситуации	
	Scientific-theoretical approaches to study of coping-behavior of students in difficult life situations	
45	<i>Alisherova Zulfiya Tolibdjanovna</i>	238
	Globalashuv jarayonlarida o'smirlar ijtimoiylashuvining xulq-atvoriga ta'siri	
	Влияние социализации подростков в процессах глобализации	
	Influence of the social behavior of adolescents in globalization processes	
46	<i>Даулетова Гўзал Мураббаевна</i>	243
	Мослашиш феномени ижтимоий-психологик тадқиқотлар предмети сифатида ("Темурбеклар мактаби" ҳарбий академик лицейи мисолида)	
	Феномен адаптации как предмет социально-психологического исследования (на примере военного академического лицея «Темурбеклар мактаби»)	
	The phenomenon of adaptation as a subject of socio-psychological research (on the example of the military academic lyceum "Temurbeklar Maktabi")	
47	<i>Quliev Yorkin Karimovich</i>	251
	Korrupsion xulq-atvorning ayrim omillari	
	Некоторые факторы формирования коррупционного поведения	
	Some factors in the formation of corrupt behavior	

Bizning yangilangan saytimizga tashrif buyuring
BUXDU.UZ

Saytimizda maqolalarni o'qishingiz va ularni elektron nusxasini yuklab olishingiz mumkin

<p>PSIXOLOGIYA ilmiy jurnal 2-son (54) Buxoro – 2023. 261 b.</p> <p>PSIXOLOGIYA научный журнал. Выпуск 2. (54) Бухара – 2023. – 261 с.</p>	<p>Jurnal O'zbekiston psixologlarining BuxDU muassisligidagi nashri hisoblanadi.</p> <p>Jurnalning nashr sifati uchun bosmaxona javobgar.</p> <p>OBUNA INDEKSI 3062</p>	<p>Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Bosishga ruxsat etildi</p> <p>Qog'oz bichimi 60x84, 1/8 Tezkor bosma usulda bosildi. Shatrlı bosma tabog'i - 28 Buyurtma №123. Adadi – 50 Bahosi kelishilgan narxda. “Sharq Buxoro” MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Buxoro sh. M. Iqbol, 11-uy.</p>
--	--	--

*Jurnal O'zbekiston Respublikasi
Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK
Rayosatining 2013-yil 26-dekabrdagi
201/3-sonli qarori bilan psixologiya
fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari
ilmiy natijalari yuzasidan ilmiy
maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan
ilmiy jurnallar ro'yxatiga kiritilgan.*

ISSN 2181-5291

9 772181 529113 11